

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่อง "ความสนใจในการอ่านหนังสือภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนลารีต ในกรุงเทพมหานคร" นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ของไทยและต่างประเทศ และได้เข้ามาเล่นผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

ก. เอกสารจะแบ่งเป็นหัวข้อย่อย ๆ ดังนี้

ความหมายของการอ่าน

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

สาเหตุที่เด็กไม่รักการอ่าน

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความนิยมอ่านหนังสือ

ความสนใจในการอ่านหนังสือ

ความนิยมอ่านหนังสือแตกต่างกันตามเพศ

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายของการอ่าน

แม้ว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไปในชีวิตประจำวัน แต่การกำหนดความหมายของการอ่านก็ไม่ง่ายนัก อย่างไรก็ตามมีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมายที่คล้ายคลึงกันดังนี้

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2517 : 8-9) กล่าวว่า "การอ่านเป็นขบวนการภายใน ซึ่งต้องอาศัยการคิดเป็นหลัก แล้วมีการแปลความหมายของสิ่งที่ได้อ่านและสรุปเป็นความคิดของตนเอง ทำให้ตัวเองเข้าใจ"

โกชัย ล้ากรบุตร (2517 : 1-2) กล่าวว่า "การอ่านหมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำ ความคิด แล้วนำความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์"

ความหมายของการอ่านที่กล่าวมาแล้วนั้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ ลูธีวรงค์ พงศ์ใหญ่ (2520 : 1) ที่ว่า "การอ่านคือ กระบวนการแปลเครื่องมือสื่อแทนความรู้ลึกลับนึกคิด และความรู้ของผู้สื่อสารให้ได้ตรงหรือใกล้เคียงเจตนาของผู้สื่อให้มากที่สุด" และ อุทัย วรสุวรรณ์รักษ์ (2528 : 6) กล่าวถึงการอ่านไว้ว่า "การอ่านเป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยมีข้อเขียนเป็นสื่อกลาง ในการอ่านหนังสือแม้ว่าอวัยวะส่วนใหญ่ของร่างกายไม่เคลื่อนไหว หากแต่มีการเคลื่อนไหวอย่างมากในสมอง ส่ายตาเป็นตัวรับส่งไปยังสมอง สมองเริ่มทำงานมีการรับความหมายแปลความหมาย วิเคราะห์ ตีความ แล้วจึงถ่ายทอดออกมา"

สรุปได้ว่า ความหมายของการอ่านที่กล่าวมา เป็นกระบวนการแปลความหมายที่ผู้อ่านจะพยายามให้ความรู้ ความคิด ของตนให้ตรงกับความต้องการของผู้เขียนที่ถ่ายทอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ในแง่มุมที่แตกต่างจากที่กล่าวมาแล้วดังนี้

มาริลิน เบอร์กเลย์ (Marilyn Birkley 1970 : 94) กล่าวว่า "การอ่านมิใช่จะเป็นกระบวนการที่จะเข้าใจสิ่งที่เขียนหรือตีพิมพ์เท่านั้น แต่การอ่านเป็นกระบวนการที่จะให้รู้และเข้าใจโครงสร้างของภาษาในแง่รวม เพื่อให้เข้าใจความหมายทั้งผิวเผินและลึกซึ้ง โดยมีโครงสร้างของภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมาย" ส่วนอาร์เธอร์ ดับบลิว เฮลแมน (Arthur W. Heilman 1967 : 8) กล่าวถึงการอ่านไว้ว่า "การอ่านคือ กระบวนการตีความหมายหรือสร้าง ความเข้าใจจากตัวอักษรหรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น" และ รุธ ทูซ (Ruth Tooze 1957 : 9-10) ได้กำหนดนิยามของการอ่านที่สำคัญไว้ดังนี้ คือ

1. การเข้าสู่แหล่งสำหรับการมีชีวิตอยู่และการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
2. การก่อให้เกิดความตระตรึงใจและจิตใจที่ดี
3. การอ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในด้านศิลปะเกี่ยวกับภาษาคำลึกลับ ซึ่งมี
- 4 ประการคือ การฟัง การพูด การเขียน และการอ่าน
4. การอ่านเป็นการช่วยส่งเสริมตัวเองให้สัมพันธ์กับเด็ก การอ่านหนังสือต้องเป็นการปรับปรุง ช่วยให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์ โดยอาศัยหนังสือที่โต้พบเห็น
5. การอ่านเป็นการส่งเสริมอารมณ์ของคนแต่ละคน ให้สัมพันธ์กับโลกเป็นการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้

จากนิยามของการอ่านตามที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การอ่านคือ กระบวนการที่อาศัยความคิดเป็นหลัก เพื่อค้นหาความหมายจากตัวอักษร หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ให้ตรงหรือใกล้เคียงเจตนาของผู้สื่อให้มากที่สุด เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้อ่าน เป็นการรวบรวม การตีความหมาย และการประเมินความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจเป็นการผสมผสานระหว่างทักษะหลายชนิดเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ความต้องการ การอ่านถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในด้านศิลปะเกี่ยวกับภาษาคำศัพท์

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

จุดประสงค์ของการอ่านที่เยาวชนและบุคคลทั่วไปมักจะกล่าวถึง เป็นประเด็นสำคัญก็คือ เพื่อเข้าใจถึงสถานการณ์ในปัจจุบันโดยรอบตัว เพื่อเผชิญกับความต้องการในชีวิตปัจจุบัน เพื่อสามารถดำรงชีวิตของตนต่อไปได้ เพื่อการศึกษาและหาความรู้เพิ่มเติมใส่ตัว เพื่อสนองความกระหายใคร่รู้ในเรื่องเฉพาะอย่างของปัญญาชน เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจจากภารกิจประจำอื่น ๆ เพื่อทราบข้อมูลที่จำเป็นสำหรับหน้าที่พลเมืองดี และเพื่อให้ได้ความสงบสุขทางจิตใจ ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2523 : 2-3) ให้ความคิดเห็นไว้สรุปได้ว่า คนเราอ่านหนังสือเพื่อปัญหาตนเอง การอ่านเป็นการช่วยแก้ปัญหาได้อย่างหนึ่ง อ่านเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพและเกียรติยศชื่อเสียงของตนเอง คนส่วนใหญ่มุ่งอ่านเพื่อที่จะปรับปรุงความคิดเห็นของตนและอ่านเพราะอยากรู้อยากเห็น อ่านเพื่อความรู้

เกี่ยวกับเรื่องจุดมุ่งหมายของการอ่านนี้ รสา วงศ์ยังอยู่ (2509 : 285-289) กล่าวไว้หลายประการซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. อ่านเพื่อให้ทราบเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ
2. อ่านเพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจ
3. อ่านเพื่อทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อุบัติขึ้นในโลก
4. อ่านเพื่อทราบเรื่องราวและชีวประวัติของบุคคลสำคัญ
5. อ่านเพื่อทราบแนวคิดของบุคคลแต่ละคน
6. อ่านเพื่อเรียนรู้ทัศนะต่าง ๆ

7. อ่านเพื่อให้ตัวผู้ที่อ่านเอง เกิดแนวความคิด
8. อ่านเพื่อให้ เข้าใจปัญหามานาชนิดในโลกปัจจุบัน
9. อ่านเพื่อรู้ผิดรู้ถูก
10. อ่านเพื่อนำความรู้ไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน
11. อ่านเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต
12. อ่านเพื่อทำให้เกิดการลงมือในการทำงาน

นอกจากนี้ ลาร์ลีย์ นิชรัธน์ (2514 : 16) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้หลายประการ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้คือ การอ่านหนังสือของแต่ละคนนั้น จะแตกต่างกันออกไปตามความมุ่งหมายของคนอ่าน เป็นประการสำคัญ บางคนอ่านหนังสือเพราะอยากรู้เรื่อง แต่บางคนอ่านหนังสือเพราะต้องการศึกษา หรือบางคนอ่านหนังสือเพราะต้องการปรับปรุงอาชีพการงาน ในขณะที่อีกคนหนึ่งอ่านเพราะต้องการพักผ่อนและเพื่อความเพลิดเพลิน หรือคนหนึ่งอ่านเพราะต้องการแก้ปัญหาในใจ ส่วนอีกคนหนึ่งอ่านเพราะต้องการขดเชยอารมณ์และความปรารถนา หรืออาจจะอ่านเพราะต้องการให้เป็นที่ยอมรับในสังคม

จากจุดมุ่งหมายของการอ่านที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของการอ่านมีอยู่ 3 ประการใหญ่ ๆ คือ การอ่านเพื่อให้เกิดแนวความคิด การอ่านเพื่อทราบเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ และการอ่านเพื่อความบันเทิงนั่นเอง

สาเหตุที่เด็กไม่รักการอ่าน

ในปัจจุบันนี้เราจะเห็นได้ว่า เด็กและเยาวชนโดยทั่วไปหันเข้าหาความบันเทิงต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ลอกเลียนมาจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็น ดิสโกเธค ลานส์เก็ท สลวนส์นุก เครื่องเล่นประเภทไฟฟ้า เกมกต เกมหยอดเงินชนิดต่าง ๆ และความบันเทิงเหล่านี้มีส่วนที่จะชักจูงเด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยให้ตกลงในหนทางเสื่อม ตกเป็นทาสของสังคมวัตถุนิยมทั้ง ๆ ที่การบันเทิงที่เรียบง่ายและสิ้นเปลืองน้อยที่สุดนั้น อาจหาได้จากการอ่านหนังสือดี ๆ นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้วยังให้ความรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ด้วย สาเหตุที่เด็กไม่รักการอ่านนี้สืบเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมหลายประการ ดังที่ฉวีวรรณ อุทากินันท์ (2527 : 23) กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้คือ

1. ผู้ปกครองไม่รักการอ่าน จึงไม่เห็นคุณค่าของการอ่านหรืออาจจะเฝื่องมาจากเศรษฐกิจ
2. ผู้ปกครองเห็นคุณค่าของอย่างอื่นมากกว่า เช่น ของเล่นราคาแพง ๆ เป็นต้น
3. ผู้ปกครองไม่มีเวลาฝึกให้เด็กรักการอ่านอาจเป็นเพราะช้ ี กิจหรือไม่มีเวลา
4. โรงเรียนไม่มีห้องสมุดหรือมีแต่ไม่ดี ไม่มีบรรณารักษ์ ครูใหญ่ ผู้อำนวยกา
ไม่สนับสนุนห้องสมุด แต่สนับสนุนอย่างอื่นมากกว่า
5. วิธีการสอนของครู มุ่งการอ่านแบบเรียนอย่างเดียว ครูไม่มีโอกาสสอนให้
นักเรียนค้นคว้าในห้องสมุด มีกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน
6. บรรณารักษ์ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนแนะนำการอ่าน
7. มีหนังสือเด็กที่ไม่มีคุณภาพออกมา มาก เช่น เรื่อง ผี เรื่องหวาดเสียว
เรื่องไม่สมเหตุสมผล รูปเล่มไม่ดี กระดาษไม่ดี รูปภาพไม่สวย ตัวพิมพ์ไม่ชัดเจน ไม่ดึงดูดความสนใจ
เด็กก็ไม่อยากอ่าน
8. เนื้อเรื่องของหนังสือสำหรับเด็กมีน้อย มักจะเป็นพวกนิทานต่าง ๆ ซึ่งได้ยิน
ได้ฟังมาก่อน เรื่องที่เป็นความรู้ เรื่องที่สร้างจินตนาการและก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ยังขาด
อยู่อีกมาก
9. ขาดแหล่งซื้อ สำหรับเด็กชนบท ไม่มีร้านขายหนังสือ
10. ขาดห้องสมุดประชาชน ถึงแม้ห้องสมุดประชาชนก็มีหนังสือไม่เหมาะสมกับเด็ก

เกี่ยวกับเรื่องนี้ โกลด์มัท อากาศพิบูล และคณะ (2520 : 1) กล่าวไว้สอดคล้องกัน
ดังนี้

1. ไม่ได้รับการปลูกฝังให้รักการอ่านมาตั้งแต่เยาว์วัย
2. ถูกขัดขวางไม่ให้อ่านหนังสือบางประเภท จนทำให้รู้สึกเฉยเมยต่อการ
อ่านหนังสือทั่วไป
3. ระบบการศึกษาในวัยเด็กมุ่งวัดด้านความจำ นักเรียนจึงต้องท่องหนังสือ
อยู่ตลอดเวลา ทำให้มีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อหนังสือ

4. สิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ ทำให้ไม่
เห็นคุณค่าของหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือประเภทใด

5. หนังสือที่มีจำหน่ายในปัจจุบันราคาค่อนข้างสูง ผู้ที่ไม่มีรายได้ไม่อาจหาซื้อ
มาอ่านได้ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่าสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่รักการอ่านคือ ขาดการปลูกฝังให้เด็ก
รักการอ่านมาแต่ต้น ผู้ที่มีบทบาทในการปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านคือ ผู้ปกครอง ครู บรรณารักษ์
นอกจากนี้สิ่งแวดล้อม ความพร้อม และหนังสือที่มีคุณภาพก็เป็นส่วนที่จะเป็นแรงผลักดันให้เด็ก
รักการอ่านเพิ่มมากขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ควรจะได้รับการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

การสร้างอุปนิสัยให้รักการอ่านหนังสือ

การอ่านหนังสือจะทำให้เด็กมีความเฉลียวฉลาด ความรู้กว้างขวางทันสมัย มีจินตนาการ
มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง นอกจากนั้นจะทำให้เด็กรู้สึกใช้เวลาว่างให้เป็น
ประโยชน์ ไม่รู้สึกเหงา เพราะมีหนังสือเป็นเพื่อน การที่เด็กจะมีนิสัยรักการอ่านนั้นจะต้องได้รับ
การฝึกฝนตั้งแต่เล็ก ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กรักการอ่านโดยไม่รู้ตัว ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการฝึกให้เด็ก
มีนิสัยรักการอ่านนั้นได้แก่ ผู้ปกครองที่มีนิสัยรักการอ่าน ให้ความรักความเอาใจใส่ความอบอุ่น
กับลูกของตน ครูมีวิธีการสอนที่ช่วยให้เด็กรักการอ่าน การค้นคว้าและบรรณารักษ์จัดบริการและ
กิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุดเป็นการจูงใจให้เด็กรักการอ่าน ทั้งผู้ปกครอง ครู และบรรณารักษ์
เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการสร้างรสนิยมในการอ่านหนังสือเด็กที่ดี ๆ ให้แก่เด็กอีกด้วย เพราะใน
ปัจจุบันในท้องตลาดก็มีทั้งหนังสือเด็กที่มีคุณภาพ และด้อยคุณภาพ การอ่านหนังสือเด็กที่ดีเหมาะสม
กับวัยและความสนใจของเด็ก ก็จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาตัวแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์
จินตนาการ รสนิยมและคำนิยมได้อย่างถูกต้อง ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีต่อการเรียนของเด็กแล้ว
ก็เป็นการปลูกฝังให้เด็กเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งจะเป็นความหวังของชาติในอนาคตได้ ดังนั้นการสร้าง
อุปนิสัยให้เด็กรักการอ่านจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะทำ

ก่องแก้ว เจริญอักษร (2517 : 41-42) ได้รวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง การเสริมสร้างอุปนิสัยเด็กวัยรุ่นให้รักการอ่านและรู้จักเลือกหนังสือที่ดี สรุปได้ดังนี้

1. การให้เด็กมีอิสระในการเลือกหนังสืออ่านเองนั้นไม่อาจประกันได้ว่าจะทำให้เด็กมีนิสัยรักหนังสือ และรู้จักเลือกอ่านแต่หนังสือดี ๆ มีประโยชน์ ฉะนั้นจึงสมควรให้เด็กได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องและสำรวจความชอบของเด็ก เพื่อจะได้จัดหาหนังสือได้ตรงตามความต้องการและความเหมาะสม
2. พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเด็กให้ค้นคว้าหาความรู้ได้ตามใจ ฉะนั้นจึงควรซื้อหาหนังสือไว้ให้อ่าน รวมทั้งอุปกรณ์เสริมความรู้อื่น ๆ ที่พอจัดหาได้เพื่อให้บ้านเป็นสถานที่เริ่มต้นเพาะอุปนิสัยรักการค้นคว้าหาความรู้ให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี
3. ครูจะต้องเป็นนักอ่านและขยันอ่านหนังสือประเภทที่เด็กสนใจ ทั้งควรต้องอ่านล่วงหน้ามาก่อนเด็กด้วย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านและเป็นแบบอย่างที่ดีในการให้คำปรึกษาเรื่องหนังสืออ่านตามแนวที่เด็กต้องการ
4. วิธีสอนหนังสือประจำวันของครู มีส่วนช่วยเสริมอุปนิสัยรักการอ่านของเด็กได้อย่างสำคัญ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ก็สามารช่วยเร้าความสนใจให้เด็กอยากอ่านได้

เรื่องของการสอนและการปลูกฝังนิสัยในการอ่านนี้ ลุจจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทรภรรยา (2523 : 122) ได้เสนอหลักไว้ 16 ประการ ดังนี้

1. ครูควรคำนึงในความพร้อมของนักเรียน
2. ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ครูควรคำนึงถึงความสนใจในการอ่านหนังสือของนักเรียนจะต้องตระหนักว่ามีความแตกต่าง
4. ครูควรมุ่งส่งเสริมที่จะเสริมสร้างให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี มองเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน
5. ครูควรคำนึงถึงสายตาของนักเรียน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้อ่านมีประสิทธิภาพ

6. ครูควรคำนึงถึงบุคลิกภาพของนักเรียน โดยเฉพาะท่าหนึ่ง และการจับหนังสือ ในขณะที่นักเรียนอ่านหนังสือ
7. ครูควรคำนึงถึงอัตราเร็วในการอ่านหนังสือของนักเรียน และจะต้องหมั่นฝึกฝนนักเรียนอยู่เสมอ
8. ครูควรฟังเสียงถึงการจับใจความสำคัญของข้อความที่นักเรียนอ่าน และต้องฝึกฝนให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญได้ถูกต้อง
9. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักจดบันทึกข้อความสำคัญ และรู้จักเก็บรวบรวมเป็นหมู่ให้เรียบร้อย
10. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนใฝ่เหตุผล ความคิด และวิจารณ์อย่าง โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนในขณะที่เรียนในชั้นเรียน
11. ครูควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี เช่น การสอนแบบอภิปราย การสอนเป็นรายบุคคล เพื่อให้การเรียนการสอนทักษะการอ่านน่าสนใจและมีประสิทธิภาพ
12. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการอ่านหนังสือหลาย ๆ ประเภท เพื่อนักเรียนจะได้มีประสบการณ์ในการอ่านอย่างกว้างขวาง
13. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าจากห้องสมุด
14. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ และส่งเสริมให้อ่านแล้ว รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณ์อย่างมีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์เรื่องราว เหตุการณ์ เป็นต้น
15. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากการอ่าน โดยการแนะนำให้เขียนบทความ เรียงความ หรือสารคดี เป็นต้น
16. ครูควรปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยมในการอ่านที่ดี โดยครูจะต้องจัดหาหนังสือ และเล่นอรรถาธิบาย หรือจัดนิทรรศการเกี่ยวกับรายชื่อนหนังสือ หรือจัดอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือดีสำหรับเยาวชน เพื่อให้นักเรียนได้เลือกหาหนังสือได้ถูกต้อง

นอกจากนี้ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และ ประภาศรี สีหอำไพ (2519 : 43-44) ได้กล่าวถึงหลักการสอนและการปลูกฝังนิสัยการอ่านว่า ควรคำนึงถึงความสนุกสนานควบคู่ไปกับการอ่านด้วย โดยย้าว่าคนจะอ่านสนุกก็เมื่อเข้าใจแตกฉาน รู้จักวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ รู้จักคิด รู้จักวิจารณ์ และรู้จักโลก รู้จักชีวิตพอสมควร

การรักการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่เด็กทุกเพศทุกวัยจะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีนิสัยรักการอ่าน นิสัยรักการอ่านนี้จะต้องฝึกฝนตั้งแต่เด็ก ตามคำกล่าวที่ว่า "ไม่อ่อนดัดง่าย ไม่แก้ตัวยาก" การฝึกให้มีนิสัยรักการอ่านนั้น จะต้องกระทำกันอย่างรอบคอบ และมีความขยัน

นอกจากครูหรือผู้ปลูกฝังจะต้องละเอียดละเอียดละเอียดแล้ว จะต้องมีความอดทนมากด้วย จึงจะสัมฤทธิ์ผลได้

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความนิยมนอ่านหนังสือ

เดวิด เอช รัสเซลล์ (David H. Russell 1961 : 313) กล่าวไว้ว่า "เด็กจะสนใจอ่านหนังสือประเภทใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น เพศ อายุ ความสามารถทางสมอง และสิ่งแวดล้อม" แอล เอ็ม เทอร์แมน, เอ็ม โลมา และ อาร์ แอล ธอร์นไดค์ (L.M. Terman, M. Lima and R.L. Thorndike) อ้างถึงใน จอร์จ ดับบลิว นอร์เวลล์ (George W. Norvell 1950 : 78-81) ก็มีความเห็นเช่นเดียวกับรัสเซลล์ (Russell) คือ เพศและอายุ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ความนิยมนอ่านหนังสือของเด็กต่างกันไป นอกจากนี้สติปัญญา ก็เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก

จอร์จ ดับบลิว นอร์เวลล์ (George W. Norvell 1950 : 6-38) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีผลต่อการเลือกอ่านของนักเรียนเกรด 7-12 พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการเลือกอ่านของนักเรียนคือ เพศ ซึ่งจะทำให้ความสนใจในการอ่านของนักเรียนแตกต่างกัน เมื่อนักเรียนอายุย่างเข้าวัยเด็กตอนปลายจนถึงวัยรุ่นตอนปลาย องค์ประกอบที่ 2 คือ อายุและระดับชั้น องค์ประกอบที่ 3 คือ สติปัญญา แต่ก็ไม่ได้ระบุแน่นอนว่าสติปัญญาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เกี่ยวกับเรื่องนี้ จีวีวอร์ธ คูหาภินันท์ (2527 : 56) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถและความสนใจในการอ่านของเด็กแตกต่างกัน เนื่องจากสาเหตุหลายประการคือ

1. ด้านสติปัญญา เด็กที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด จะอ่านหนังสือได้เร็วกว่า มีความสามารถในการอ่านหนังสือที่น่าสนใจกว่าเด็กในวัยเดียวกัน
2. เด็กอายุต่างกัน แม้เพียงปีเดียวก็มีความสามารถในการอ่านต่างกัน ที่เห็นได้ชัดคือ เด็กวัย 5-6 ขวบจะต่างกับวัย 6-8 ขวบมาก เนื้อเรื่องก็ชอบต่างกัน เด็กวัย 5-6 ขวบยังอ่านหนังสือยังไม่แตกฉาน ดังนั้นความสามารถในการอ่านจึงช้าแต่อายุ 6 ขวบกว่า ๆ จะสามารถอ่านได้เร็วขึ้นมาก

3. เพศของเด็ก เมื่อโตขึ้นเด็กชายสนใจหนังสือแตกต่างกับเด็กหญิง เด็กหญิงจะชอบเกี่ยวกับความงาม การแต่งกาย เด็กชายชอบทดลอง ชอบวิทยาศาสตร์ เครื่องยนต์ กลไก การผจญภัย คณิตศาสตร์ เมื่อตอนเป็นเด็กเล็ก ๆ จะชอบเหมือนกัน

4. ความถนัดตามธรรมชาติ เช่น เด็กเก่งคณิตศาสตร์จะอ่าน เรื่อง คณิตศาสตร์ เก่งภาษา การแต่งกลอน จะชอบโคลงกลอน เด็กเก่งวิทยาศาสตร์ชอบการประดิษฐ์ต่าง ๆ เด็กเก่งเรื่องการทำอาหารจะสนใจอ่าน เรื่องการทำอาหาร เด็กสนใจเรื่องต้นไม้ ชอบต้นไม้ ว่าน บอน ก็จะสนใจอ่านหนังสือประเภทนี้มาก

5. สิ่งแวดล้อม ได้แก่

5.1 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองสนับสนุนการอ่าน เลือกหนังสือดี ๆ และซื้อหนังสือให้เด็กบ่อย ๆ พ่อแม่ชอบอ่านหนังสือมีขึ้นหนังสือให้เด็ก เป็นส่วนตัว เด็กก็จะชอบอ่าน

5.2 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ถ้าโรงเรียน ครู บรรณารักษ์ ส่งเสริมการอ่าน มีหนังสือดี ๆ มาก ๆ ในห้องสมุด เด็กก็จะได้อ่านหนังสือดี ๆ และอ่านเก่ง

5.3 เพื่อนฝูง ถ้าเพื่อนชักชวน อ่าน คั่นคว่า เด็กก็จะพลอยอ่านหนังสือเก่งด้วย

ความสนใจในการอ่านหนังสือตามวัยของเด็ก

รัญจวน อินทรกำแหง (2520 : 125-126) ได้สรุปความสนใจในการอ่านของเด็กวัย 11-17 ขวบ ไว้ดังนี้

อายุ 11 ปี

เด็กชายยังคงชอบ เรื่องผจญภัย และเพิ่มความสนใจในการ คั่นคว่า ประติษฐ์ และ วิทยาศาสตร์

หนังสือเกี่ยวกับ เครื่องยนต์กลไก หนังสือการ์ตูน ยังคงเป็นที่ถูกใจอยู่ แต่บางคนลดความสนใจในเรื่องสัตว์ไปบ้าง

เด็กหญิงชอบ เรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน สัตว์เลี้ยง เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ และ เริ่มชอบ เรื่องเกี่ยวกับความรัก ๆ ใคร ๆ บางทีก็ชอบอ่านนิยายผจญภัยอย่างเด็กชายเหมือนกัน

อายุ 12 ปี

เด็กย้ายชอบเรื่องที่มีการจบอย่างขมวดปมไว้ให้คิด ชอบอ่านหนังสือเกือบทุกชนิด
ผจญภัย ประวัติศาสตร์ ฮิวประวัติ กีฬา ฯลฯ

เด็กหญิงส่วนมากยังคงชอบเกี่ยวกับฮิวริตในบ้าน ในโรงเรียน ชอบเรื่องรัก ๆ
ใคร ๆ มากขึ้น เรื่องผจญภัยยังคงชอบอยู่ และเริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ บางทีชอบ
เรื่องเกี่ยวกับอาชีพด้วย ในวัยนี้เด็กเริ่มอ่านเกือบทุกอย่างเหมือนกัน

อายุ 13 ปี

เด็กชายยังคงชอบอ่านเรื่องเครื่องยนตร์กลไก แต่ให้ยุ่งยากซับซ้อนขึ้น ชอบเรื่อง
เกี่ยวกับงานอดิเรก การเพาะปลูก ความงามของร่างกาย เป็นต้น

เด็กหญิงคงอ่านนวนิยายของผู้ใหญ่ต่อไป ไม่ชอบหนังสือหลักวิชาจนเกินไป เริ่ม
ชอบหนังสือคำประพันธ์ บทละคร เรื่องเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงก็ยังคงชอบอยู่

อายุ 14 ปี

ระยะนี้เรียกว่าเข้าสู่วัยรุ่นเต็มที่แล้ว ความสนใจจะเริ่มพุ่งเป้าในแนวใด
แนวหนึ่ง โดยเฉพาะระยะนี้อาจจะอ่านหนังสือน้อยลง แต่ชอบอ่านนิตยสารมากขึ้น

เด็กชายชอบอ่านฮิวประวัติ ประวัติศาสตร์ การเดินทาง เครื่องยนตร์ กลไกต่าง ๆ
ชอบหนังสือที่มีแผนผังแบบแปลน บางคนอาจเริ่มอ่านหนังสือรัก ๆ ใคร ๆ บ้าง แต่เรื่อง
นั้นจะต้องรวดเร็วทันใจ

เด็กหญิงคงชอบหนังสือสำหรับผู้ใหญ่มากขึ้น ชอบเรื่องรัก ๆ ใคร ๆ ที่สะเทือน
อารมณ์ มักติดใจเรื่องราวที่แต่งเกินความจริงง่าย ๆ

บางคนสนใจหนังสือเกี่ยวกับอาชีพมากขึ้น และยังคงสนใจบทละคร คำประพันธ์ด้วย

อายุ 15 ปี

ตอนนี้ความทุ่มเทในการอ่านผ่านไปบ้างแล้ว แต่ละคนเริ่มอ่านหนังสือตามความ
ต้องการของโรงเรียนและสังคมของตน ยังคงชอบการอ่านอยู่ แต่ไม่ทุ่มเทไปในทางใด
ทางหนึ่งเหมือนเมื่อก่อน

เด็กชายมักชอบเรื่องเกี่ยวกับวิทยาการ งานอดิเรกและการทดลอง เด็กหญิงยัง
คงชอบนวนิยาย

อายุ 16-17 ปี

ความสนใจในการอ่านค่อยเริ่มเป็นผู้ใหญ่ขึ้น จะมีความสนใจ ความต้องการ และ
รสนิยม เป็นของตนเอง ค่อยเริ่มสนใจกับฮิวริตอย่างผู้ใหญ่ สนใจกับเรื่องของโลก ของสังคม
และปัญหาส่วนตัวต่าง ๆ

ในเรื่องเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านเรื่องประเภทต่าง ๆ ของวัยรุ่นนี้ หทัย ต้นหยง (2525 : 89-92) ก็ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กวัย 11-18 ปี ไว้คล้ายคลึงกันดังนี้

วัย 11 ขวบ ช่วงปลายยังมีลักษณะคล้ายคลึงกับเด็กโตช่วงปลาย เด็กชายชอบอ่านหนังสือวิทยาศาสตร์ เครื่องยนต์กลไก การผจญภัย เด็กหญิงชอบเรื่องสัตว์เลี้ยง การบ้าน การเรอ ความรัก ความเมตตาอ่อนโยน มีข้อน่าสังเกตอยู่ตรงที่ว่า เด็กชายนั้นจะไม่ชอบอ่านหนังสือที่เด็กหญิงชอบโดยเด็ดขาด แต่เด็กหญิงมักหาอ่านหนังสือที่เด็กชายชอบอยู่บ้าง เช่น เรื่องผจญภัย เป็นต้น

วัย 12 ขวบ เริ่มมีความสามารถอ่านเรื่องซับซ้อน เริ่มรู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์ในเรื่องใด เริ่มเบนความสนใจออกจากบ้านและโรงเรียน ไปสู่สังคมภายนอก ร่างกายของเด็กจะเริ่มมีอัตราความเจริญเติบโตรวดเร็ว ในขณะที่เด็กชอบมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ช่วงปลายของวัย 12 ขวบ คือเริ่มชอบอ่านนวนิยายเรื่องยาวบ้างแล้ว

วัย 13 ปี เมื่อขึ้นอายุ 13 สังคมไทยนิยมเรียกอายุว่า ปี เด็กวัยนี้ชอบงานอดิเรก เริ่มใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เริ่มแสดงตนว่าเป็นคนมีอุดมคติ ปรากฏการณ์แปลกใหม่ที่เกิดขึ้นก็คือ เด็กวัย 13 ปี กลับหันไปนิยมอ่านหนังสือประเภทกริ๊งกร๊อ โดยเฉพาะบทละคร ชอบมากเป็นพิเศษ เด็กหญิงเริ่มวางตัวว่าเป็นผู้ใหญ่กว่าเด็กชายที่อายุเท่ากัน ดังนั้น เด็กหญิงจึงเริ่มแยกตัวเอง ไม่ถือเป็นเพื่อนเล่นกันอย่างแต่ก่อน

วัย 14 ปี นับเป็นช่วงอายุที่เป็นวัยรุ่นที่สมบูรณ์ เริ่มวางรูปแบบความคิดเป็นตัวของตัวเอง มีค่าของความขัดแย้ง ต่อด้านในสิ่งที่ไม่ตรงกับความคิดของตนเอง ชอบพูดแสดงความคิดเห็นมากกว่าการอ่าน ปรากฏการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นคือ ความสนใจในการอ่านลดน้อยลง มักจะชอบอ่านเรื่องที่มีสาระสั้น อ่านฉาบฉวย เด็กจึงชอบอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ข่าวซึ่งสนองอารมณ์ชั่วครั้งชั่วคราวมากกว่าหนังสือหลักอื่น ๆ เด็กชายยังคงมีนิสัยชอบเรื่องผจญภัย วิทยาศาสตร์ แต่เริ่มสนใจอ่านหนังสือประเภทรัก ๆ ใคร่ ๆ แต่เด็กหญิงกลับมีนิสัยชอบอ่านหนังสือระดับผู้ใหญ่อ่าน เรื่องสะท้อนอารมณ์และกินขอบเขตความจริง

วัย 15 ปี เริ่มมีนิสัยอ่านหนังสืออย่างรวดเร็ว มักรีบอ่านอย่างกระตือรือร้น อ่านจนกระทั่งแสดงท่าว่าไม่มีหนังสือจะอ่าน แต่แท้ที่จริงพบว่า เด็กวัยนี้มีได้ตั้งใจอ่านหนังสืออย่างลึกซึ้ง ทั้ง ๆ ที่ทักทายอยากอ่าน เมื่อมีหนังสือให้อ่านกลับไม่สนใจอ่าน เด็กอายุ 15 ปี มักถือตนว่าเป็นผู้ใหญ่ เริ่มสนใจเพศตรงข้ามอย่างจริงจัง รู้จักรับผิดชอบตนเองได้ มักไม่ยอมขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น แม้ใครจะช่วยเหลือด้วยเจตนาดีก็มักปฏิเสธ จึงมักถูกประณามว่า "หยิ่ง" ถ้ามีใครทำหนังสือสำหรับเด็ก เลิกมาให้อ่านจะแสดงความไม่พอใจ

เพราะเห็นว่า คนอื่นดูถูกดูแคลนตนว่ายังเด็ก แต่ข้อเท็จจริงแล้วมักจะแอบอ่านลับหลังคนอื่นบ้าง ในล่านที่อ่านสนุก

วัย 16-17-18 ปี แสดงตนว่าเป็นผู้ใหญ่อย่างเต็มที่มีรสนิยมเป็นของตนเอง สนใจจัดแจงเรื่องของตนเอง เลิกสนใจเลียนแบบคนอื่น มีความรู้สึกขัดแย้งกับบุคคลใกล้ชิดถึงกับมีการทะเลาะเบาะแว้ง เริ่มสนใจเขียนหนังสือมากกว่าการอ่าน มีการคบหาเพื่อนต่างเพศ และในกลุ่มเพื่อนต่างเพศก็จะเริ่มมีเพื่อนสนิทต่างเพศเฉพาะราย ถึงกระนั้นก็ยังคงลักษณะเป็นเพื่อนถ้าใครมาล้อเลียนว่าเป็นผู้รักคู่ใครก็จะไม่พอใจ

ความนิยมอ่านหนังสือแตกต่างกันตามเพศ

ได้มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับความนิยมอ่านหนังสือของเด็กว่า ในแต่ละเพศมีความนิยมอ่านหนังสือคล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันอย่างไรไว้หลายท่าน จะนำมากล่าวไว้เพียงบางท่าน ดังนี้

รัญจวน อินทรกำแหง (2520 : 98-99) ได้ศึกษาข้อแตกต่างความสนใจในการอ่านของเด็กวัยรุ่น ไว้ดังนี้

1. เด็กชายและเด็กหญิงมีความสนใจในการอ่านที่แตกต่างกัน น้อยนักที่เด็กชายจะชอบอ่านหนังสืออย่างเดียวกับเด็กหญิง
2. ในขณะที่วัยรุ่นชายพอใจหนังสือที่มีความเคลื่อนไหวเร็ว เอาจริงเอาจังและไม่ชวนให้ละทิ้งสาระเพื่อความบันเทิง เด็กหญิงค่อนข้างชอบเรื่องของความรัก
3. เด็กหญิงบางคนชอบอ่านหนังสือที่เขียนสำหรับเด็กชาย แต่เด็กชายน้อยคนนักที่ชอบอ่านหนังสือที่เขียนสำหรับเด็กหญิง
4. เด็กหญิงในวัยรุ่นกลาง (13-14 ปีขึ้นไป) ส่วนมากจะอ่านนวนิยาย แต่วัยรุ่นชายในวัยเดียวกันจะชอบอ่านเรื่องสารคดี
5. มีหนังสือน้อยเล่มที่วัยรุ่นหญิงและชายจะชอบจริง ๆ
6. เมื่อวัยรุ่นทั้งสองเพศใกล้วัยของผู้ใหญ่ขึ้น ความสนใจในการอ่านที่แตกต่างกันอยู่มากนั้นจะค่อย ๆ ลดลง
7. วัยรุ่นหญิงไม่ชอบเรื่องที่ทำรุนแรงโหดร้าย ชอบอ่านนวนิยาย ส่วนวัยรุ่นชายจะชอบชีวประวัติและสารคดีมากกว่า แต่ความแตกต่างทั้งนี้ย่อมขึ้นกับความเคยชินและรสนิยมของแต่ละบุคคลประกอบด้วย

แอน จุงเกอบลัท และ จอห์น เอช โคลแมน (Ann Jungeblut and John H. Coleman, 1965 : 393-401) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความนิยมอ่านของเด็กว่า เด็กที่มีเพศต่างกัน จะชอบแนวเรื่องและเนื้อหาในหนังสือต่างกัน

เกอทรูด ฮิลเดรท (Gertrude Hildreth 1958 : 506) ได้นำผลการศึกษา
อาร์ แอล ธอร์นไดค์ (R.L. Thorndike) มาเสนอไว้ในหนังสือ Teaching Reading
ซึ่ง ธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้ศึกษาความนิยมอ่านหนังสือของเด็กอายุ 10-15 ปี โดย
ใช้กลุ่มตัวอย่าง 3,000 คน ปรากฏว่า ความสนใจของเด็กทุก ๆ วัย ในระดับนี้ไม่แตกต่างกัน
มากนัก แต่ความนิยมอ่านหนังสือของเด็กทั้งสองเพศจะแตกต่างกัน เด็กชายทุกวัยจะนิยม
อ่านหนังสือทางด้านวิทยาศาสตร์มากกว่าเด็กหญิง และชอบเรื่องเกี่ยวกับการประดิษฐ์ การศึกษา
การผจญภัย ส่วนเด็กหญิงต้องการอ่านนิยายที่เกี่ยวกับชีวิตภายในบ้าน นิยายรัก เรื่องเกี่ยวกับ
เพศหญิง การผจญภัยภายในโรงเรียน เทพนิยาย และเรื่องสัตว์ เด็กหญิงนิยมอ่านหนังสือที่
เขียนสำหรับเด็กชาย เช่น หนังสือเกี่ยวกับม้า โศบาล นิยาย ผจญภัย แต่เด็กชายจะไม่สนใจ
หนังสือของเด็กหญิง เช่น จะไม่ชอบนิยายรัก ชีวิตภายในบ้าน หรือในโรงเรียน

นอกจากนี้ จอร์จ ดับบลิว นอร์เวลล์ (George W. Norvell 1950 : 6-7)
ก็ได้ศึกษาไว้เช่นกัน โดยสำรวจความนิยมอ่านหนังสือของเด็กเกรด 7-12 จำนวน 50,000 คน
และสรุปผลได้ดังนี้

1. เด็กชายสนใจเรื่อง ผจญภัย สงคราม กีฬา กลางแจ้ง ชีวิตนักเรียน เรื่อง
ลึกลับ สืบสวน เรื่องตลก เรื่องสัตว์ต่าง ๆ เรื่องเกี่ยวกับความรักชาติ เด็กชายชอบตัวละคร
ที่เป็นชายมากกว่าตัวละครที่เป็นหญิง

2. เด็กชายไม่สนใจเรื่องรัก และเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ชีวิตในบ้าน และใน
ครอบครัว คำสั่งสอน คำสอนา ปรัชญา การพรรณนาอย่างละเอียด และเรื่องธรรมชาติ

3. เรื่องที่เด็กหญิงชอบมากคือ การผจญภัยที่ไม่รุนแรงนัก เกมต่าง ๆ ชีวิต
นักเรียน เรื่องสืบสวน เรื่องลึกลับต่าง ๆ เรื่องตลก เรื่องสัตว์ เรื่องความรักชาติ ความรัก
และอารมณ์อื่น ๆ ชีวิตในบ้านในครอบครัว เด็กหญิงชอบตัวละครทั้งที่เป็นหญิงและชาย

4. เด็กหญิงที่ไม่ชอบเรื่องการผจญภัยรุนแรง รวมทั้งการสงครามและเรื่องที่ไม่
ชอบเหมือนกับเด็กชาย ได้แก่ การพรรณนาอย่างละเอียด คำสั่งสอน และธรรมชาติ

5. สิ่งที่น่าสนใจ เกิด คือเรื่องเด็กหญิงและเด็กชายไม่ชอบนั้น เด็กหญิงทนอ่านได้มากกว่าเด็กชาย

ผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้วนี้ แสดงให้เห็นว่า เพศ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพล ทำให้ความนิยมอ่านหนังสือแตกต่างกัน น้อยครั้งนักที่เด็กชายจะชอบอ่านหนังสืออย่างเดียวกับเด็กหญิง แต่เด็กหญิงบางคนก็ชอบอ่านหนังสือที่เขียนสำหรับเด็กชาย และสามารถอ่านเรื่องที่ไม่ชอบได้มากกว่าเด็กชาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุมาลี พรหมไทย (2503 : 85) ได้ทำการสำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือ ประกอบของนักเรียนชั้นมัธยมต้น ในกรุงเทพมหานคร โดยสำรวจการยืมหนังสือของนักเรียนในโรงเรียน 3 แห่ง จำนวน 171 คน และออกแบบสอบถามนักเรียนอีก 3 แห่ง จำนวน 270 คน ปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมปีที่หนึ่ง ชอบอ่านนิทาน นิยาย สัตว์ และกีฬา เด็กชายและเด็กหญิงเริ่มมีรสนิยมในการอ่านต่างกัน เด็กชายเริ่มสนใจเรื่องโศบาล เด็กหญิงสนใจเรื่องลึกลับ

นักเรียนชั้นมัธยมปีที่สอง เริ่มแสดงเอกัตภาพทางรสนิยมของตนในการเลือกหนังสือ เริ่มสนใจเรื่องชีวิตในครอบครัว

นักเรียนชั้นมัธยมปีที่สาม เริ่มค้นคว้าว่าชีวิตคืออะไร เด็กหญิงชอบเรื่องชีวิตประวัติของสตรี เด็กชายชอบเรื่องชีวิตประวัติของวีรบุรุษ และเรื่อง การผจญภัย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา (2504 : 106-108) สำรวจการอ่านหนังสือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ปี พ.ศ. 2504 โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียน 49 โรงเรียน จำนวน 9,560 คน ผลการสำรวจพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสนใจนิทาน การ์ตูนและนวนิยายมากตามลำดับ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สำรวจจากเด็ก 9,627 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสนใจหนังสือ นวนิยาย ความรู้ทั่วไป และหนังสือประเภทประวัติคำลัตรี มากตามลำดับ

วัน สังกัฒน (2505 : 1-105) ได้สำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนใน
โรงเรียนกรมวิสามัญศึกษา และอาชีวศึกษา ในจังหวัดพระนคร ธนบุรี จำนวน 500 คน
ปรากฏว่า

1. นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน มีความนิยมในการอ่านหนังสือ
ประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน
2. นักเรียนอายุ 12-14 ปี และ 15-17 ปี ชอบอ่านหนังสือเบาสมอง นิยาย
นิทาน และเรื่องตลกขบขันมากกว่าหนังสือประเภทความรู้ ประวัติศาสตร์ และสารคดี
3. นักเรียนชายในโรงเรียนกรมวิสามัญศึกษา อ่านหนังสือประเภทความรู้
ประวัติศาสตร์ สารคดี สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษา และนักเรียนในโรงเรียน
กรมวิสามัญศึกษา ชอบอ่านหนังสือเบาสมอง นิทาน นิยาย และเรื่องตลกมากกว่านักเรียน
ในโรงเรียนอาชีวศึกษา ส่วนการอ่านหนังสือประเภทอื่น ๆ แตกต่างกันไปบ้าง
4. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 อ่านหนังสือประเภทประวัติศาสตร์ สารคดีมากกว่า
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
5. นักเรียนหญิงชอบอ่านเรื่องเบาสมองมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนหญิงชอบ
อ่านเรื่องชีวิตมีมากกว่านักเรียนชายเล็กน้อย นักเรียนชายชอบอ่านข่าวสาร สารคดี และเรื่อง
เกี่ยวกับอาชญากรรมมากกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย

วาสนา วีรพลิน (2506 : 75-83) ได้ศึกษาหนังสือประเภทที่วัยรุ่นชอบใจอ่าน
โดยวิธีส่งแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5, 6 ชาย
หญิง จำนวน 373 คน และสัมภาษณ์ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน 14 แห่ง ผลการวิจัย
ปรากฏว่า หนังสือประเภทนวนิยาย และวรรณคดี ได้รับความสนใจมากที่สุด รองลงมาได้แก่
ประเภทสารคดี และวิชาการ ส่วนหนังสือประเภทเบ็ดเตล็ด เช่น ตำราปรุงอาหาร ตำรา
เล่นเกมส์ ฯลฯ และหนังสือประเภทคำสอน ได้รับความสนใจจากเด็กวัยรุ่นน้อยที่สุด

บรรจง นิวกะบุตร (2510 : 105-109) ได้ทำการสำรวจความต้องการอ่าน
หนังสือของนักเรียนโรงเรียนสตรีวัดปลื้มพลาย จำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถาม
ถามนักเรียนอายุ 13-16 ปี ปรากฏว่า นักเรียนสนใจหนังสือประเภทต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ

ดังนี้ วรรณคดี ร้อยละ 23 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 20 สารคดี ร้อยละ 17 นิตยสารและการ์ตูน ร้อยละ 15 หนังสืออ้างอิง ร้อยละ 10 หนังสือแปล ร้อยละ 9 หนังสือผู้ใหญ่ที่เด็กสนใจ ร้อยละ 6

ข้อที่น่าสนใจก็คือ นักเรียนในโรงเรียนสตรีวัดปลับพลาชัย อายุ 13-16 ปี ส่วนใหญ่สนใจหนังสือวรรณคดีมากกว่าหนังสือประเภทอื่น

กรณี สุนทรเวช (2510 : 110-118) ได้ศึกษาวิจัยความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กอายุ 11-16 ปี โดยใช้แบบสอบถามนักเรียน 120 คน จากโรงเรียน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพระโขนง โรงเรียนปทุมคงคา และโรงเรียนดาราคาม โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุ 11-13 ปี ย่ออ่านหนังสือประเภทวิทยาศาสตร์ และนิทาน นิยาย เป็นอันดับแรก อันดับสอง คือ หนังสือพิมพ์ และหนังสือเรียน อันดับสาม คือ วรรณคดี อันดับสี่ คือ นิตยสาร และ อันดับสุดท้ายคือ เรื่องแปล ส่วนเด็กอายุ 14-16 ปี สนใจหนังสือพิมพ์มากที่สุด อันดับสองได้แก่ นิทาน นิยาย อันดับสามได้แก่ นิตยสาร อันดับสี่ได้แก่ วรรณคดี อันดับห้าได้แก่ วิทยาศาสตร์

อรพินท์ สว่างดิษฐ์ (2510 : 54-56) ได้สำรวจความสนใจในการอ่านเรื่องต่าง ๆ ของนักเรียนโรงเรียนประจำบาล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบสำรวจ ส้ารวจเพื่อดูว่าเด็กในระดับนี้สนใจอ่านเรื่องประเภทใด ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 12 ประเภท ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน เป็นเด็กชาย 170 คน เด็กหญิง 130 คน ผลการสำรวจปรากฏว่า เด็กกลุ่มตัวอย่างย่ออ่านเรื่องประเภทต่าง ๆ มากน้อยตามลำดับ ดังนี้

1. ประเภทเรื่องสมบัติ ได้รับความสนใจสูงสุด ร้อยละ 91.61
2. ประเภทเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมในครอบครัว
3. ประเภทเรื่องเกี่ยวกับความลุ่ม
4. ประเภทเรื่องวิทยาศาสตร์
5. ประเภทเรื่องธรรมชาติศึกษา
6. ประเภทเรื่องผจญภัย

7. ประเภทเรื่องประวัติคำศัพท์
8. ประเภทยาวในประเทศ
9. ประเภทยาวต่างประเทศ
10. ประเภทตลกขบขัน
11. ประเภทเรื่องเกี่ยวกับประเพณี
12. ประเภทเรื่องเล่ารสเลิศ ได้รับความสนใจต่ำสุด ร้อยละ 47.42

เป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กวัยระดับนี้ชอบอ่านเรื่องเบาสมองที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินมากกว่าเรื่องที่ทำให้ความรู้ทางวิชาการ

ทวี มุขระโกษา (2510 : 147-153) ได้สำรวจทัศนคติและความสนใจในการอ่านของนักเรียนกลุ่มอายุ 10-13 ปี และอายุ 14-16 ปี จากโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนนักเรียนชาย 100 คน และนักเรียนหญิง 100 คน ผลปรากฏว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มชอบหนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นอันดับ 1 รองลงมานักเรียนชายชอบเรื่องเกี่ยวกับกีฬา นักเรียนหญิงสนใจเกี่ยวกับศิลปะ ส่วนหนังสือเกี่ยวกับดนตรีและนิทาน นักเรียนทั้งชายและหญิงมีความสนใจใกล้เคียงกัน

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2512 : 78-85) ได้ทำการศึกษาเรื่องนิสัยการอ่าน รสนิยม และความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร ของนิสิต นักศึกษาวิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร ปีการศึกษา 2512 ได้ส่งแบบสอบถามซึ่งใช้เป็นเครื่องมือวิจัยให้แก่นิสิตนักศึกษาจำนวน 1,000 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตนักศึกษาเกินกว่าร้อยละ 50 อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสารเป็นครั้งคราว ใช้เวลาอ่านประมาณ 30 นาที ที่บ้านหรือหอพัก ชอบอ่านเรื่องทั่วไปมากเป็นพิเศษ นักเขียนที่ได้รับการนิยมมากที่สุดร้อยละ 21.47 คือ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช หนังสือพิมพ์รายวันที่มีผู้อ่านมากที่สุด ร้อยละ 39.87 คือ สยามรัฐรายวัน ส่วนนิตยสาร วารสารที่มีผู้อ่านมากที่สุด ร้อยละ 17.58 คือ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

ฉัฐมา อาษาธรัฐ (2514 : 102-111) ได้ทำการศึกษาค่านิยมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศจากวรรณกรรมที่วัยรุ่นสนใจ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ในจังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวน 326 คน ชาย 159 คน หญิง 167 คน และนักเรียน

จากชนบท 340 คน เป็นชาย 155 คน และหญิง 185 คน ผลปรากฏว่า วัยรุ่นสนใจอ่านวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ดังนี้ สารคดีและบทความร้อยละ 27.54 นวนิยายร้อยละ 24.05 เรื่องสั้นร้อยละ 22.99 เรื่องแปลร้อยละ 9.83 นิทานร้อยละ 4.39 ร้อยกรองร้อยละ 3.63 บทละครและเล่านิทานร้อยละ 2.57

ประทีป พุกพงษ์ (2515-112-116) ได้ศึกษาเรื่องความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร ของนักศึกษาวิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี ปีการศึกษา 2514 โดยใช้แบบสอบถาม สอบถามนักเรียนจำนวน 600 คน ซึ่งปรากฏว่า ผลการวิจัยดังนี้คือ

1. เกี่ยวกับลักษณะความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร นักเรียนส่วนมากอ่านเป็นบางครั้งบางคราว ใช้เวลาอ่านหนังสือพิมพ์รายวันประมาณวันละ 15 นาที นิตยสารและวารสารประมาณวันละ 30 นาที ในเวลาเย็นหลังจากเลิกเรียนแล้ว และเวลาว่างระหว่างเวลาเรียนที่บ้านพัก หรือหอพัก และที่ห้องสมุดวิทยาลัย หนังสือพิมพ์รายวันที่เคยอ่านและชอบมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ไทยรัฐ นักเขียนหนังสือพิมพ์รายวันที่เคยอ่านผลงานและชอบมากคือ สีเสียด นิตยสารและวารสารที่เคยอ่านและชอบเป็นอันดับหนึ่ง คือ ชัยพฤกษ์ นักเขียนในนิตยสารและวารสารที่เคยอ่านผลงานและชอบเป็นอันดับหนึ่ง คือ สนิ้า

2. ความสนใจต่อเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสาร และวารสาร เรื่องที่นักศึกษาสนใจอ่านมากที่สุด คือ ข่าวเกี่ยวกับการศึกษา นักศึกษาที่มีเพศและผลการเรียนต่างกันสนใจเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันไปบางเรื่อง

อรุณศรี กำลั้ง (2516 : 221-232) ได้ศึกษาความสนใจและแนวการอ่านหนังสือของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-5 จำนวน 1,288 คน จากโรงเรียน 10 โรงเรียน ในจังหวัดภูเก็ต กระบี่ นราธิวาส สงขลา และยะลา โดยใช้แบบสอบถาม สรุปผลได้ว่า

1. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงอายุ 13 ปี สนใจหนังสือประเภทต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน เว้นแต่นิยาย ซึ่งนักเรียนชายสนใจมากกว่านักเรียนหญิง

2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงอายุ 14 ปี สนใจหนังสือประเภทต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนหญิงสนใจหนังสือในหมวดปรัชญาและภาษาคำศัพท์มากกว่านักเรียนชาย

และนักเรียนชายสนใจหนังสือในหมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ศิลปกรรมและการบันเทิงมากกว่า
นักเรียนหญิง

3. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงอายุ 15 ปี สนใจหนังสือประเภทต่าง ๆ ไม่
แตกต่างกัน เว้นแต่ในหมวดสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งนักเรียนชายสนใจมากกว่า
นักเรียนหญิง

พิชัย เทพนมิตร (2516 : 156-174) ได้ศึกษาความสนใจและแนวการอ่านของ
นักเรียนอายุ 13-18 ปี จากนักเรียนจำนวน 1,983 คน ของโรงเรียนรัฐบาล 15 โรงเรียน ใน
กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สนใจหนังสือในหมวดเบ็ดเตล็ด คำล้นา สังคมศาสตร์
ภาษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ศิลปกรรมและการบันเทิง วรรณคดี
ประวัติศาสตร์ มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
สนใจหนังสือหมวดปรัชญาและนวนิยายมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ยุพทา โยติเกียรติ (2519 : 67-69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความนิยมอ่านวรรณกรรม
ร่วมสมัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาคการศึกษา 1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม
ถามนักเรียนชาย 324 คน และนักเรียนหญิง 264 คน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในโรงเรียนราชนิพนธ์ โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม โรงเรียนปทุมวิไล โรงเรียนสมุทรปราการ
โรงเรียนสมุทรสาคร และโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้งชายและ
หญิงนิยมอ่านวรรณกรรมต่าง ๆ ทุกประเภท นักเรียนชายชอบอ่านวรรณกรรมประเภทบทความและ
สารคดี มากกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนหญิงชอบอ่านวรรณกรรมประเภทนวนิยายมากกว่า
นักเรียนชาย นักเรียนชายชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การเมือง มากกว่านักเรียนหญิง
และนักเรียนหญิงชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ มากกว่านักเรียนชาย
นักเรียนหญิงชอบอ่านวรรณกรรมประเภทร้อยกรองและกวีนิพนธ์มากกว่านักเรียนชาย ความนิยม
อ่านวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ เพื่อจำแนกตามเพศจะเห็นว่ามีความนิยมแตกต่างกัน

อัญชลี แยมชูกิ่ง (2520 : 200-208) ได้ทำการวิเคราะห์เรื่อง การสำรวจ
ความสนใจการอ่านของนิสิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะ

สำรวจแนวทางการอ่านโดยทั่วไปของนิสิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งได้
 ส่งให้แก่นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2518 จำนวน 713 ชุด และ
 เล่นผลการวิเคราะห์ในรูปของร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุป
 ได้ว่า นิสิตคณะครุศาสตร์ จำนวนมากที่สุด ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ จุดประสงค์ในการอ่าน
 หนังสือเพื่อให้มีความรู้เพิ่มเติมและกว้างขวางขึ้น นักเขียนที่นิสิตชอบ คือ นักเขียนที่มีความชำนาญ
 เฉพาะวิชา และชอบวิชาการเขียนแบบความเรียง ประเภทของวารสารที่นิสิตชอบอ่านคือ
 วารสารบันเทิง นักเขียนข่าวไทยที่นิสิตชอบคือ ทมยันตี ส่วนนักเขียนข่าวต่างประเทศ คือ ชาร์ล
 ดิก เกนส์

อุไร ชุ่มเย็น (2521 : 231-236) ได้สำรวจความสนใจในการอ่านวรรณกรรม
 ของครูในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามถามครู
 อาจารย์ จำนวน 500 คน ในโรงเรียนต่าง ๆ 12 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูแต่ละราย
 วิชาสนใจมากที่สุดต่อหนังสือประเภทต่าง ๆ ในหมวดที่ตนสอนอยู่ ครูทุกรายวิชาที่มีความเห็นว่
 การอ่านมีความสำคัญต่อการสอนมาก นักเขียนนวนิยายที่ครูสนใจมากที่สุด คือ "ทมยันตี"
 ส่วนนักเขียนบทความที่ครูสนใจมากที่สุดคือ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

อรศรี ศรีตารา (2524 : 80-84) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านของนักเรียน
 ระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา
 ปีที่ 4, 5 และ 6 เขตการศึกษา 5 จำนวน 8 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม
 สำหรับนักเรียน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยคิดค่าเป็นร้อยละ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียน
 ร้อยละ 92.5 ชอบอ่านหนังสือนิทาน นักเรียนร้อยละ 86.88 ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน นักเรียน
 ร้อยละ 76.88 ชอบอ่านหนังสือวรรณคดี นักเรียนร้อยละ 64.38 ชอบอ่านหนังสือนวนิยาย
 นักเรียนร้อยละ 76.67 ชอบอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นักเรียนร้อยละ 74.79 ชอบอ่านหนังสือ
 เกี่ยวกับคำสอน นักเรียนร้อยละ 80.21 ชอบอ่านหนังสือที่อธิบายวิธีทำสิ่งต่าง ๆ นักเรียน
 ร้อยละ 85.00 ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ และนักเรียนร้อยละ 85.00 ชอบอ่าน
 หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

ภิญโญ ย่างล้าน (2524 : 108-112) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 วิชาเอกภาษาไทย ในวิทยาลัยครูภาคใต้ ทั้ง 5 แห่ง จำนวน 400 คน เป็นนักศึกษาหญิง 330 คน และนักศึกษาชาย 70 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ถามนักศึกษาดังกล่าวผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันสนใจอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยคล้ายคลึงกัน สาเหตุที่นักศึกษาสนใจมากที่สุดคือ สาเหตุเชิงภาษาและวรรณคดี นวนิยายที่นักศึกษาสนใจมากที่สุด คือ นวนิยายรัก เรื่องสั้นที่นักศึกษาสนใจอ่านมากที่สุด คือ เรื่องสั้นที่เป็นแนวคิดเป็นสำคัญ บทร้อยกรองที่นักศึกษาสนใจมากที่สุดคือ บทร้อยกรองสะท้อนชีวิตและสภาพสังคม

ปราณี เพชรแก้ว (2525 : 98-100) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านวรรณกรรมร้อยกรอง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยครูภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถาม ถามนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกภาษาไทย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2524 ของวิทยาลัยครูทั้ง 5 แห่ง ในภาคใต้ จำนวน 300 คน เป็นชาย 150 คน เป็นหญิง 150 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความสนใจในการอ่านวรรณกรรมร้อยกรองมากและชอบคำประพันธ์ประเภทกลอนและโคลงมาก นักเขียนวรรณกรรมร้อยกรองที่นักศึกษาสนใจศิลปะการเขียนมากที่สุดคือ ลุ่มทราวุธ ส่วนนักเรียนวรรณกรรมร้อยกรองปัจจุบัน นักศึกษาสนใจแนวการเขียนของ เยาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และ อังคาร กัลยาณพงศ์

งานวิจัยต่างประเทศ

จอร์จ ดับบลิว นอร์เวลล์ (George W. Norvell 1950 : 6-7) ได้วิจัยเรื่องเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของนักเรียนมัธยมตอนต้น และตอนปลาย ในปี ค.ศ. 1950 โดยสำรวจความสนใจนักเรียนชั้นปีที่ 7-12 จำนวน 50,000 และสรุปผลได้ดังนี้

1. เด็กชายสนใจเรื่อง ผจญภัย สงคราม กีฬา กลางแจ้ง ชีวิตนักเรียน เรื่องลึกลับ สืบสวน เรื่องตลก เรื่องสัตว์ต่าง ๆ เรื่องเกี่ยวกับความรักชาติ เด็กชายชอบตัวละครที่เป็นชายมากกว่าตัวละครที่เป็นหญิง

2. เด็กชายไม่สนใจเรื่องรัก และเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ชีวิตในบ้าน และในครอบครัว คำสั่งสอน คำสั่งนา ประชัญญา การพรรณนาอย่างละเอียด และเรื่องธรรมชาติ
3. เรื่องที่เด็กหญิงชอบมากคือ การผจญภัยที่ไม่รุนแรงนัก เกมต่าง ๆ ชีวิตนักเรียน เรื่องสืบสวน เรื่องลึกลับต่าง ๆ เรื่องตลก เรื่องสัตว์ เรื่องความรักชาติ ความรัก และอารมณ์อื่น ๆ ชีวิตในบ้านในครอบครัว เด็กหญิงชอบตัวละครทั้งที่เป็นหญิงและชาย
4. เด็กหญิงไม่ชอบเรื่องการผจญภัยรุนแรง รวมทั้งการสงครามและเรื่องที่ไม่ชอบเหมือนกับเด็กชาย ได้แก่ การพรรณนาอย่างละเอียด คำสั่งสอนและธรรมชาติ
5. สิ่งที่น่าสังเกต คือ เรื่องที่เด็กหญิงและเด็กชายไม่ชอบนั้น เด็กหญิงทนอ่านได้มากกว่าเด็กชาย

พอล แอล โลเนสส์ (Paul L. Lyness 1951 : 499-567) ได้ศึกษาความสนใจของวัยรุ่นที่มีต่อหนังสือประเภทต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างได้แก่เด็กชั้น 5 ถึงชั้น 11 จำนวน 1,418 คน ผลปรากฏว่า เด็กชอบอ่านหนังสือประเภทเรื่องผจญภัยเพิ่มขึ้นสม่ำเสมอจนถึงชั้น 11 และลดความสนใจเรื่องประเภทนิทานลง เรื่องเกี่ยวกับกีฬาเด็กให้ความสนใจอย่างรวดเร็วและสนใจสูงสุดในชั้น 11 เรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เด็กให้ความสนใจจนถึงชั้น 9 แต่ยังคงจากเรื่องผจญภัย เรื่องลึกลับ และเรื่องกีฬา เรื่องทางประวัติศาสตร์ได้รับความสนใจเป็นอันดับ 7 ในชั้น 11 ส่วนเรื่องเกี่ยวกับศิลปดนตรี เด็กให้ความสนใจน้อย

ไมลส์ เอ ทิงเกอร์ และ คอนสแตนซ์ เอ็ม แม็คคัลลัฟ (Miles A. Tinker and Constance M. McCullough 1952 : 275-276) ได้สรุปผลการวิจัยของเฮเลน เค แมคคินทอส์ (Helen K. Mackintosh) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความนิยมอ่านหนังสือของเด็กในชั้นปีที่ 1-8 จากนักเรียนจำนวน 628 คน ดังนี้

1. เด็กสนใจหนังสือที่ให้ข้อเท็จจริงที่เป็นจริง

2. เด็กชอบอ่านนิทานเกี่ยวกับสัตว์ที่เป็นสัตว์จริง ๆ มากกว่าสัตว์ที่พูดได้
3. เด็กชั้นปีที่ 2 เริ่มสนใจหนังสือเกี่ยวกับเรื่องของประเทศดินแดนที่ห่างไกลออกไป และการดำเนินชีวิตของนักเรียนในดินแดนเหล่านั้น
4. เด็กทั่วไป เริ่มสนใจเรื่องอาชีพ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 8 ขึ้นไป
5. หนังสือเรื่องลึกลับต่าง ๆ เด็กจะสนใจตั้งแต่ชั้นปีที่ 5 ขึ้นไป
6. ตั้งแต่ชั้นต้น ๆ จนถึงชั้นสูง เด็กจะเพิ่มความสนใจในเรื่องวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่องเครื่องจักร รถบรรทุก เครื่องบิน ยานอวกาศ เครื่องบินไอพ่น และการท่องเที่ยวในอวกาศ นอกจากนั้นเด็กจะสนใจเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ
7. เด็กตั้งแต่ชั้นปีที่ 5 เป็นต้นไป จะสนใจหนังสือชีวประวัติ โดยเฉพาะชีวประวัติของชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียง เรื่องของนักบุกเบิกและนักสำรวจ

ราฟ เลวิส (Ralph Lewis 1969 : 518-524) นักวิจัยชาวอเมริกัน ได้สำรวจความสนใจในการอ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในเมือง ปูซาน (Pusan) สาธารณรัฐเกาหลี โดยการออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์นักศึกษา จำนวน 600 คน จากผลการสำรวจ นักศึกษาร้อยละ 80 อ่านหนังสือเพื่อการปรับปรุงตนเอง สถานที่อ่านหนังสือประจำคือ บ้าน รองลงมาคือห้องสมุด เนื้อหาวิชาที่ชอบอ่านมากที่สุดคือ เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม นักศึกษาร้อยละ 55 สนใจสารคดี ร้อยละ 45 อ่านนวนิยาย นักเขียนที่นักศึกษาชอบมากที่สุดเป็นชาวเกาหลี นักเขียนชาวต่างประเทศที่ชอบมากเป็นชาวอเมริกัน นักศึกษาให้ความเห็นว่า สำนักพิมพ์ควรปรับปรุงเนื้อหาของหนังสือ ควรปรับปรุงห้องสมุดให้สะดวกสบายมีหนังสือเพิ่มขึ้น และจัดหนังสือในหิ้งเปิด

โรเบิร์ต ไวท์เฮด (Robert Whitehead 1968 : 13) ได้ทำการวิจัยประเภทของหนังสือที่เด็กวัย 12-14 ปี นิยมอ่าน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เรื่องที่เด็กย้ายและเด็กหญิงชอบอ่านเท่ากันคือ เรื่องลึกลับ การผจญภัย ชีวิตชาวอเมริกัน ทั้งสมัยบุกเบิกและสมัยปัจจุบัน ชิวประวัติ เรื่องเพื่อน ประวัติศาสตร์ เรื่องตลกขบขัน เทพนิยาย เรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษ เรื่องเกี่ยวกับคนในประเทศต่าง ๆ และเหตุการณ์ของโลก

2. เด็กชายชอบเรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ นวนิยาย วิทยาศาสตร์ และการกีฬา มากกว่าเด็กหญิง

3. เด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ และเรื่องรักใคร่มากกว่าเด็กชาย

ผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้วนี้ แสดงให้เห็นว่า เพศ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพล ทำให้ความนิยมอ่านหนังสือแตกต่างกัน น้อยครั้งนักที่เด็กชายจะชอบอ่านหนังสืออย่างเดียวกับเด็กหญิง แต่เด็กหญิงบางคนก็ชอบอ่านหนังสือที่เขียนสำหรับเด็กชาย และสามารถทนอ่านเรื่องที่ไม่ชอบได้มากกว่าเด็กชาย

โรเบิร์ต อีแมนส์ (Robert Emans 1968 : 119-122) ได้ลุ่มตัวอย่างเด็กชาย 11 คน และเด็กหญิง 11 คน เพื่อวิจัยว่าเด็กในตัวเมืองสนใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง เรื่องที่นำมาใช้ประกอบการวิจัยทั้งหมด 12 เรื่อง เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในเมืองและเรื่องครอบครัว เพื่อนและสัตว์เลี้ยงอย่างละ 6 เรื่อง เนื้อเรื่องนำมาจากหนังสือระดับประถมตอนต้น และจับคู่เรื่องได้ 6 คู่ สลับการอ่านเรื่องในเมืองและเรื่องครอบครัวก่อนหรือหลัง แล้วให้นักเรียนเลือกบอกว่าชอบเรื่องใด ผลปรากฏว่า ทั้งเด็กชายและหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อนและสัตว์เลี้ยง มากกว่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในเมือง

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า เด็กวัยรุ่นสนใจการอ่านหนังสือต่าง ๆ ทุกประเภท มากน้อยแตกต่างกันไป ตามองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ และระดับชั้นเรียน แต่ส่วนใหญ่จะสนใจหนังสือประเภทบันเทิงคดีมากกว่าประเภทอื่น และเพศ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลทำให้ความสนใจในการอ่านหนังสือแตกต่างกัน